

УДК: 159.922-316.454.52

ШТРИГОЛЬ Діана В'ячеславівна

кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології ННІ ПМК Харківського університету внутрішніх справ

КІБЕНКО Катерина Сергіївна

магістрант ННІ ПМК Харківського університету внутрішніх справ

УЗГОДЖЕНІСТЬ СІМЕЙНИХ НАСТАНОВ У ПАРАХ НА РАННІХ ЕТАПАХ СТАНОВЛЕННЯ СІМ'Ї

У роботі розглядаються питання шлюбно-сімейних настанов партнерів на ранніх етапах становлення сім'ї. Проведено порівняння сімейних настанов та цінностей партнерів на етапі дошлюбного залицяння та молодих подружніх пар (стаж подружжя від 1 до 5 років).

Виявлено, що зі збільшенням стажу партнерських відносин узгоджується орієнтація пари на сімейні обов'язки, на спільну діяльність подружжя в усіх сферах сімейного життя, ставлення до розлучення, до грошей, уявлення про роль жінки. Відмічається гармонізація сімейних цінностей подружжя – батьківства, взаємної моральної та емоційної підтримки членів сім'ї, духовної спільності, але знижується узгодженість значущості сексуальних відносин.

Ключові слова: *молода сім'я, ціннісні орієнтації, сімейні настанови, сімейні цінності.*

Постановка проблеми. Шлюб і сім'я відносяться до числа таких явищ, інтерес до яких завжди був стійким і масовим. Для суспільства питання про знання цих соціальних інститутів й умінні направляти їхній розвиток має першорядне значення вже тому, що від їхнього стану значною мірою залежить відтворення населення, створення та надсилання духовних цінностей.

Незважаючи на ряд наукових праць, присвячених проблемам сім'ї, проблеми сімейних відносин вимагають подальшого дослідження. Зміни соціального інституту сім'ї, падіння значу-

щості сімейних цінностей, зростання розлучень, ускладнення міжособистісних відносин в сім'ї – все це диктує необхідність аналізу зовнішніх і внутрішніх механізмів формування шлюбно-сімейних відносин. Одним із таких механізмів є шлюбно-сімейні настанови. Шлюбно-сімейні настанови включаються, як правило, у загальне коло питань із психологічної готовності до шлюбу, де розглядаються лише окремі сторони проблеми [2, 11].

Крім того, слід відмітити, що більшість досліджень сімей відносяться до тих, у яких є діти. Ранні етапи становлення сім'ї вивчаються недостатньо. Тим часом відомо, що сімейні цінності та настанови являються одним із фільтрів вибору шлюбного партнера. Крім того на ранніх етапах становлення сім'ї проходить первинна адаптація сімейних настанов та цінностей партнерів, тобто взаємне пристосування партнерів, узгодження та зближення думок, почуттів та поведінки.

Таким чином, можна говорити про те, що сімейні настанови й цінності є щонайпотужнішим чинником для функціонування сімейної системи. Дослідження сімейних настанов на ранніх етапах становлення сім'ї важливе для підготовки молоді до створення сім'ї, а також проведення психопрофілактичної та психокорекційної роботи з сім'ями. Усі ці обставини визначили актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Одна з практичних задач у сфері психології сім'ї – підготовка молоді до створення сім'ї. Найважливіший аспект розв'язання цієї задачі – аналіз уявлень молодого покоління про сім'ю, тобто сімейних настанов.

У теперішній час немає загальноприйнятого уявлення про структуру шлюбно-сімейних настанов. Виділяють наступні компоненти: настанови на шлюб, настанови на народження дітей, статево-рольову настанову, настанову на сімейні цінності [7, 11, 15, 16].

Т.Ю. Сорокіна розглядає шлюбно-сімейну настанову як різновид соціальної настанови, як позицію особистості відносно шлюбу й сім'ї, сформовану на основі досвіду, яка визначає стан готовності до шлюбу і поведінку людини у шлюбно-сімейній

сфері [14]. Вона виділяє емотивний компонент настанови, який полягає у сприйнятті себе як майбутнього об'єкту шлюбно-сімейних відносин, відбиває позицію молодої людини відносно сімейного способу життя в цілому. Когнітивний компонент передбачає наявність певних знань, необхідних для шлюбно-сімейної взаємодії. Діяльнісний – визначає психологічну готовність до шлюбу.

У ряді досліджень показано, що суспільство в цілому і батьківська сім'я як частковість задають певний зразок сім'ї або певні межі його варіабельності [2, 7, 11, 16]. А конкретна особистість інтеріоризує цю зовнішню модель, її варіанти, пропускаючи зовнішній досвід крізь призму своєї спрямованості та, звичайно ж, особливостей своєї статі.

Так, в юнаків значно вище, ніж у дівчат, розвинуті традиційні патріархальні і репродуктивні настанови – на верховенство чоловіка і багатодітність. Настанови на наявність дітей у сім'ї в дівчат і юнаків не відрізняються, але настанова на вірність вище у дівчат. Юнаки менш лояльно відносяться до розірвання шлюбу і більшою мірою зорієнтовані на обов'язок, ніж на задоволення, мають більш традиційне уявлення про роль жінки в сім'ї, на значущу роль дітей в сімейному житті. Дівчата більш орієнтуються на задоволення, ніж на обов'язок. Юнаки більше, ніж дівчата, орієнтуються на функції емоції та дозвілля в сім'ї. Дівчата ж більш орієнтуються на комунікативну функцію і функцію психологічного притулку. Важливе значення для дівчат має підтримка і традиційна опора на «чоловіче плече» [14].

Адекватне ставлення до протилежної статі є важливим компонентом шлюбно-сімейної настанови [2]. Молоді люди повинні враховувати особливості поведінки свого партнера, оскільки поведінка чоловіка й жінки мають свої відмінні риси, стандарти, які сформувалися в ході культурно-історичного розвитку і передаються в процесі виховання. У даний час відбуваються зміни в культурі взаємостосунків між статями: спостерігаються зміни в гендерних соціокультурних стереотипах маскулінності та фемінності, що виявляються у послабленні поляризації чоловічих і жіночих ролей, також спостерігається тенденція зміни

норм сексуальної поведінки і відповідних їм моральних настанов [6, 13].

Дослідження студентів показало, що хлопці віддають перевагу традиційним моделям поведінки чоловіка й жінки, демонструючи більшу консервативність, ніж дівчата [4]. Жінка, на думку більшості студентів, повинна бути господаркою, доброю, поступливою, ніжною, жіночною, «вміти хитрити», володіти терпінням, вірністю, дбайливістю. Чоловік же повинен володіти розумом, мужністю, відповідальністю, заповзятливістю, упевненістю в собі, цілеспрямованістю, працьовитістю і бути матеріально забезпеченим. Якості, необхідні рівною мірою як чоловіку, так і жінці для сімейного життя, – любов, взаємоповага, взаєморозуміння, довіра, чесність, здібність до компромісу.

Шлюбно-сімейні настанови є основою «шлюбного договору». П. Мартін і К. Сейджер розглядають «подружній контракт (угоду)» як неоформлений індивідуальний договір, що містить надії і обіцянки, які приносить кожен з партнерів, що вступають у шлюб. Це уявлення індивіда про те, як повинен вести себе в сім'ї він сам і як повинен поводитися інший член подружньої пари [17]. Сімейний психотерапевт Кліффорд Сегер вважає, що ми всі одружуємося (або погоджуємося жити разом, минувши законне оформлення шлюбних уз) з допущенням, що наш партнер приймає якісь основоположні очікування, що наявні в нас, й уявлення. На жаль, велика частина «умов» шлюбного контракту не була обговорена партнерами або навіть зовсім не усвідомлюється ними [17]. К.В. Ягнюк стверджує, що перед кожною подружньою парою постає завдання співвідношення власних уявлень про сім'ю, обговорення обопільних очікувань і прийняття того, що ваш чоловік або дружина відрізняється від вас і ваших уявлень, причому відрізняється досить істотно. Можливо, це – надважливе завдання перших етапів розвитку сім'ї.

Відомо, що головними завданнями етапу дошлюбного залицяння є досягнення часткової психологічної та матеріальної незалежності від генетичної (батьківської сім'ї), придбання досвіду спілкування з людиною іншої статі, вибір шлюбного партнера, придбання досвіду емоційної й ділової взаємодії з ним [9].

Завдання, які стоять перед молодією сім'єю – диференціація від батьківської сім'ї; визначення зовнішніх і внутрішніх кордонів сім'ї; розв'язання конфліктів між особистими та сімейними потребами [12, с.103-108].

Початковий період шлюбу характеризується сімейною адаптацією та інтеграцією. За визначенням І.В. Гребеннікова, адаптація – це пристосування партнерів одне до одного і до тієї обстановки, в якій перебуває сім'я [8, с.58]. Психологічна сутність взаємної адаптації полягає у взаємоуподобленні подружжя і у взаємному узгодженні думок, почуттів і поведінки, яка здійснюється в двох основних видах їхніх співвідношень, рольових і міжособистісних. Базовим для рольових відносин виступає уявлення про цілі подружнього союзу (прихованих для свідомості), в яких виражається мотивація подружжя. Загальна мотивація сімейного союзу включає в себе чотири провідні мотиви: господарсько-побутової, морально-психологічній, сімейно-батьківській та інтимно-особистісній [10, с.5-20]. Тобто, характер подружніх відносин багато в чому залежить від ступеня узгодженості сімейних цінностей чоловіка і дружини, та рольових уявлень про те, хто і якою мірою відповідає за реалізацію певної сімейної сфери. Адекватність рольової поведінки подружжя залежить від відповідності рольових очікувань (установка чоловіка і дружини на активне виконання партнером сімейних обов'язків) рольовим домаганням подружжя (особиста готовність кожного з партнерів виконувати сімейні ролі) [5, с.65-70].

О.А. Беленькова, аналізуючи узгодженість сімейних цінностей і рольових установок подружжя молодих сімей та сімей старшого подружнього віку, відзначає, що в сім'ях обох типів виявлена досить висока ступінь незгоди подружжя щодо цінності «зовнішня привабливість», тобто бажання подружжя мати зовні привабливого партнера не збігаються [3]. Чоловіки в сім'ях старшого подружнього віку більшою мірою орієнтуються на шлюб як середовище, що сприяє психологічній розрядці та стабілізації. А жінки не завжди готові стати «сімейним психотерапевтом» і надавати моральну та емоційну підтримку чоловікові, для них важлива взаємна моральна і емоційна підтримка в роди-

ні. Встановлено, що у жінок в обох типах родин досить висока ступінь очікування від партнера активного виконання побутових завдань. У чоловіків же існують власні установки на свою активну участь у веденні домашнього господарства, вони вважають, що реалізацією господарсько-побутових функцій сім'ї повинна більшою мірою займатися дружина [3].

Таким чином, можна говорити про те, що сімейні настанови і цінності є щонайпотужнішим чинником для функціонування сімейної системи. Але незважаючи на наявність серйозних теоретичних розробок в цьому напрямку, емпіричні дослідження поодинокі. Для більш детального розгляду цієї тематики нами було проведено дослідження узгодженості сімейних цінностей та настанов молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Об'єкт дослідження – сімейні настанови та цінності. Предмет дослідження – сімейні настанови та цінності партнерів на ранніх етапах становлення сім'ї. Мета дослідження – вивчити специфіку сімейних настанов та цінностей партнерів на ранніх етапах становлення сім'ї.

У нашому дослідженні взяли участь 25 пар на етапі дошлюбних залицянь (50 осіб) і 25 молодих подружніх пар (стаж подружжя від 1 до 5 років; 50 осіб). Вік випробуваних склав від 19 до 30 років. Для вивчення сімейних настанов були використані методики «Рольові очікування і домагання у шлюбі» А.Н Волкової (РОД) [5, с.70-75] та методика «Сімейні настанови» (Ю.Є. Альошіной) [1, с.33-43]. При обробці даних використовувався метод математичної статистики – t-критерій Ст'юдента для парних вибірок.

Порівняння сімейних настанов партнерів на етапі дошлюбного залицяння виявило розбіжності за усіма шкалами методики (таблиця 1).

Чоловікам властиве менш оптимістичне уявлення про людей. Вони менше орієнтуються на обов'язки (ніж жінки). Чоловікам більш значущою представляється роль дітей в житті людини, більш виражена орієнтація на спільну діяльність подружжя в усіх сферах сімейного життя. У чоловіків більш лояльне

відношення до розлучення та теми сексуальних стосунків; більш традиційно уявлення про роль жінки та більш бережливе ставлення до грошей.

Таблиця 1

**Показники сімейних настанов партнерів
на етапі дошлюбного залицяння ($M \pm \delta$)**

Шкали	Чоловік	Жінка	t	p
Ставлення до людей	2,09±0,22	2,38±0,33	-8,43	0,001
Орієнтація на обов'язки	2,18±0,33	2,30±0,22	-2,75	0,05
Ставлення до дітей	3,01±0,33	2,39±0,53	9,13	0,001
Орієнтація на сумісність діяльності	2,94±0,41	2,41±0,31	4,44	0,001
Ставлення до розлучення	2,22±0,59	2,57±0,11	-3,11	0,01
Ставлення до романтичного кохання	3,02±0,38	2,85±0,51	2,03	-
Оцінка значущості сексуальної сфери	2,80±0,49	2,92±0,47	-1,95	-
Ставлення до «заборонності сексу»	1,81±0,11	2,00±0,00	-8,72	0,001
Ставлення до егалітарного влаштування сім'ї	2,53±0,62	3,18±0,67	-4,75	0,001
Ставлення до грошей	2,59±0,22	2,13±0,22	24,59	0,001

Результати дослідження настанов подружжя в молодій сім'ї представлені у таблиці 2.

Порівняння показало, що чоловікам меншою мірою властиве оптимістичне уявлення про людей, їм менш значущою уявляється роль дітей у житті людини. Чоловікам більш значимою уявляється сексуальна сфера в сімейному житті, але тема сексуальних стосунків представляється більш забороненою.

Порівняння показників чоловіків до шлюбу та після нього показало наступне.

Зі збільшенням стажу партнерських відносин підвищується орієнтація чоловіків на обов'язки (порівняно з задоволенням), зменшується лояльність чоловіків стосовно розлучення.

Таблиця 2

**Показники сімейних настанов подружжя
у молодій сім'ї (M ± δ)**

Шкали	Чоловік	Жінка	t	p
Ставлення до людей	2,44±0,53	2,64±0,65	-2,19	0,05
Орієнтація на обов'язки	2,49±0,72	2,51±0,57	-0,16	-
Ставлення до дітей	2,57±0,35	3,23±0,68	-3,24	0,01
Орієнтація на сумісність діяльності	3,10±0,43	2,97±0,78	1,67	-
Ставлення до розлучення	2,41±0,42	2,50±0,87	-0,64	-
Ставлення до романтичного кохання	3,15±0,58	2,88±0,64	1,92	-
Оцінка значущості сексуальної сфери	2,23±0,44	2,71±0,39	-2,18	0,05
Ставлення до «заборонності сексу»	2,44±0,61	1,94±0,82	5,22	0,001
Ставлення до егалітарного влаштування сім'ї	2,61±0,29	2,83±0,23	-1,35	-
Ставлення до грошей	2,54±0,51	2,21±0,72	1,90	-

Щодо жінок, порівняння показників у таблиці 1 та 2 вказало зменшення настанови жінки на автономність, зниження егалітарного настрою жінки та більш бережливе ставлення до грошей.

Результати дослідження сімейних цінностей у парі на етапі дошлюбного залицяння представлені в таблиці 3.

Порівняння показників свідчить про близький рівень значущості сексуальних відносин. Тобто вони в приблизно однаковою мірою вважають сексуальну гармонію важливою умовою подружнього щастя. Але це найменш значима цінність серед інших.

Встановлено, що для чоловіків менш значуща взаємна моральна та емоційна підтримка членів сім'ї.

Для жінок властиве високий рівень орієнтації на шлюб як середовище, що сприяє психологічній розрядки і стабілізації.

Таблиця 3

**Показники сімейних цінностей у парі
на етапі дошлюбного залицяння (M ± δ)**

Шкали	Чоловік	Жінка	t	p
Інтимно-сексуальна сфера	4,12±1,69	4,36±1,29	-0,43	-
Емоційно-психотерапевтична сфера	6,10±0,82	8,1±0,74	-8,05	0,001
Особистісна ідентифікація з партнером	5,4±0,82	7,64±1,29	-10,27	0,001
Господарсько-побутова сфера	5,22±0,25	5,82±1,19	-2,52	0,05
Батьківсько-виховна сфера	4,64±1,02	6,80±0,78	-18,87	0,001
Соціальна активність	5,96±0,80	6,94±1,37	-2,28	0,05
Зовнішня привабливість	4,82±1,63	7,16±1,35	-27,45	0,001

Чоловікам менш властиве очікування спільності з партнером інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, способів проведення часу. Для них менш значима побутова організація сім'ї, сфера позасімейних інтересів, орієнтація на сучасні зразки зовнішнього вигляду. Чоловіки оцінюють батьківські функції як менш важливі, як цінність, що концентрує навколо себе життя сім'ї. Отримані результати свідчать про більш високі вимоги й очікування жінок щодо шлюбу. Ми розрахували рольову неадекватність у парі на етапі дошлюбного залицяння. Показник виявився більш високим у жінок (13,04±3,71), ніж у чоловіків (7,44±2,50). Результати дослідження сімейних цінностей у молодій сім'ї представлені в таблиці 4.

Одержані результати свідчать, що для чоловіків у молодій сім'ї більш значуща сфера сексуальних відносин у подружжі. Тобто вони більшою мірою вважають сексуальну гармонію важливою умовою подружнього щастя. Ставлення до партнера істотно залежить від оцінки його як сексуального партнера. Для них менш важлива побутова організація сім'ї, сфера позасімейних інтересів, як цінність у процесі міжособистісної взаємодії подружжя.

Таблиця 4

Показники сімейних цінностей у молодій сім'ї ($M \pm \delta$)

Шкали	Чоловік	Жінка	t	p
Інтимно-сексуальна сфера	4,20±2,74	3,08±1,80	2,30	0,01
Емоційно-психотерапевтична сфера	6,88±1,77	7,46±1,20	-1,61	-
Особистісна ідентифікація з партнером	6,20±2,90	6,88±1,45	-1,62	-
Господарчо-побутова сфера	5,62±1,22	7,28±1,00	-5,91	0,001
Батьківсько-виховна сфера	6,78±1,51	7,14±1,32	-1,03	-
Соціальна активність	6,64±1,14	7,88±1,29	-4,13	0,001
Зовнішня привабливість	6,52±1,47	7,00±1,11	-1,38	-

Решта показників суттєво не відрізняються. Вони орієнтуються на шлюб як середовище, що сприяє психологічній розрядки і стабілізації, очікують спільності з жінкою інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, способів проведення часу. Вони вважають батьківство важливою цінністю, що концентрує навколо себе життя сім'ї. Також можна говорити про близькість партнерів стосовно орієнтації на сучасні зразки зовнішнього вигляду.

Встановлена близькість рівня рольової адекватності подружжя (чоловіки(10,64±2,69) та жінки (11,36±6,49)). Тобто їх рольова поведінка в сім'ї (особисте виконання певних функцій) відповідають очікуванням партнера.

Порівняння показників до шлюбу та після нього показало зниження для жінок цінності сексуальної гармонії як важливої умови подружнього щастя. Встановлене підвищення рівня цієї цінності взаємної моральної та емоційної підтримки членів сім'ї у чоловіків та зниження у жінок. Виявлене зближення показників подружжя відносно батьківства, спільності з партнером інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, способів проведення часу, (за рахунок підвищення значущості цієї цінності для чоловіків та зниження у жінок). Щодо орієнтації на сучасні зразки зовнішнього вигляду, встановлене підвищення значущості цієї цінності для чоловіків. У цілому це свідчить про гармонізацію сімейних цінностей подружжя.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отримані результати дозволяють зробити наступні висновки стосовно узгодженості сімейних настанов у парах на ранніх етапах становлення сім'ї.

Зі збільшенням стажу партнерських відносин узгоджується орієнтація пари на обов'язки (за рахунок підвищення орієнтації чоловіків на обов'язки, порівняно з задоволенням), на спільну діяльність подружжя в усіх сферах сімейного життя (за рахунок зменшення настанови жінки на автономність), ставлення до розлучення (зменшується лояльність чоловіків стосовно розлучення), уявлення про роль жінки (за рахунок зниження егалітарного настрою жінки) та ставлення до грошей (більш бережливе ставлення).

Із реєстрацією шлюбу і початком сумісного життя, відмічається гармонізація сімейних цінностей подружжя. За рахунок зближення показників подружжя покращується узгодженість значущості батьківства, взаємної моральної та емоційної підтримки членів сім'ї, очікування спільності з партнером інтересів, потреб, ціннісних орієнтацій, способів проведення часу. Відмічене зближення орієнтації на сучасні зразки зовнішнього вигляду за рахунок підвищення значущості цієї цінності для чоловіків. Але знижується узгодженість значущості сексуальних відносин – за рахунок зниження для жінок цінності сексуальної гармонії як важливої умови подружнього щастя.

Отримані результати можна використовувати при підготовці молоді до сімейного життя. Психологічна освіта з даної проблеми, на нашу думку, відіграє позитивну роль у формуванні адекватного уявлення про функціонування сім'ї, ролевій поведінці в сім'ї, відкорегує сімейні ролеві очікування і домагання молоді.

Список використаних джерел

1. Алешина Ю.Е. Социально-психологические методы исследования супружеских отношений: Спецпрактикум по социальной психологии / Алешина Ю. Е., Л.Я. Гозман, Е.М. Дубовская. – М., 1987. – 300 с.

2. Андреева Т.В. Психология семьи: Учебное пособие / Т.В. Андреева. – СПб. : Речь, 2007. – 384 с.
3. Беленькова О.А. Ролевые установки и семейные ценности супругов в семьях разного типа// Материал конференции «Психология XXI века: теория, практика, перспектива». МГУ. – 2011. – С. 37–40.
4. Блохина М.В. Гендерные представления студенчества // Женщины. История. Общество / ТвГУ. Тверь. – 1999. – С. 191–193.
5. Волкова А.Н. На пороге семьи / А.Н.Волкова, В.И.Штильбанс. — СПб., 2003 – 263 с.
6. Головнюова І.В. Зміна традиційних внутрісмейних ролей: нові моделі поведінки та конфлікти // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 4. – С. 12-16.
7. Голод С.И. Семья и брак: историко-социологический анализ / С.И. Голод.- М., 1998. – 200 с.
8. Гребенников И.В. Основы семейной жизни : учебное пособие / И.В. Гребенников. – М. : Просвещение, 1991. – 158 с.
9. Гурко Т. А. Влияние добрачного поведения на стабильность молодой семьи / Т.А.Гурко // Социологические исследования. – 1982. – №2. – С. 88-93.
10. Дмитриенко А. К. Социально-психологические факторы стабильности брака в первые годы супружеской жизни/ А.К. Дмитриенко. // Автореф. на соиск. уч. степ. канд.психол.наук. – К.,1989. – 21 с.
11. Ковалев С. В. Психология современной семьи / С.В. Ковалев. — М., 2004 – 368 с.
12. Основы психологии семьи и семейного консультирования: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под общ. ред. Н.Н. Посысоева. – М. : Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. – 328 с.
13. Плахотнік О. Про деякі контрверсії гендерної теорії та їх практичні наслідки // Я. – 2009. – №1. – С.10-15.
14. Сорокина Т.Н. Особенности брачно-семейных установок студенческой молодежи : автореф. Дис. ... канд. псих. наук. – Самара, 2007.
15. Шапиро Б.Ю. От знакомства — к браку / Б.Ю. Шапиро. — М., 2004. – 247 с.
16. Шнейдер Л.Б. Психология семейных отношений: Курс лекций / Л.Б. Шнейдер. – М. : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 512 с.
17. Ягнюк К.В. Тайный брачный контракт или по ту сторону бракосочетания // Журнал практической психологии и психоанализа. – 2005. – №4. – Режим доступа: psyjournal.ru/j3p.

Д.В. Штриголь, К.С. Кибенко

СОГЛАСОВАННОСТЬ СЕМЕЙНЫХ УСТАНОВОК В ПАРАХ НА РАННИХ ЭТАПАХ СТАНОВЛЕНИЯ СЕМЬИ

В работе рассматриваются вопросы брачно-семейных установок партнеров на ранних этапах становления семьи. Проведено сравнение семейных установок и ценностей партнеров на этапе добрачного ухода и молодых супружеских пар (стаж супружеской жизни от 1 до 5 лет).

Выявлено, что с увеличением стажа партнерских отношений согласуется ориентация пары на семейные обязанности, на совместную деятельность супругов во всех сферах семейной жизни, отношение к разводу, к деньгам, представления о роли женщины. Отмечается гармонизация семейных ценностей супругов – отцовства, взаимной моральной и эмоциональной поддержки членов семьи, духовной общности, но становится ниже согласованность значимости сексуальных отношений.

Ключевые слова: *молодая семья, ценностные ориентации, семейные установки, семейные ценности.*

D.V. Shtrygol, K.S. Kibenko

RECONCILIATION OF FAMILY ATTITUDES IN PAIRS AT EARLY STAGES OF FAMILY FORMING

The paper discusses psychological peculiarities of matrimony-family attitudes regarded as one of the filters of marriage partnership at early stages of family forming. These stages could be characterized with the prolongation of mutual adaptation process, rapprochement and reconciliation of partners' thoughts, feelings, and behavior.

Such components of matrimony-family attitudes as marriage set, gender-role attitudes, family values set, cognitive, emotional and conative are analyzed. Family attitude is considered to be a type of social set, which related to person's position about marriage and family, determining one's readiness for marriage and behavior in matrimony-family sphere.

The comparative analysis of adolescents matrimony-family attitudes is presented. This analysis is based on criteria of power sharing, fidelity, male and female family roles, relation of satisfaction and duty. The adequate attitude (taking into account his/her behavior and psychological peculiarities) of the partners towards each other has been emphasized. These family attitudes is considered to be a base of marital contract.

The article contains description of students' typical ideal constructs of their partners' psychological peculiarities, conservatism, traditional orientations. The main motives of the marriage are also investigated. They are: motive of housekeeping, moral-psychological, parental, and intimate-personal motives.

Keywords: *young family, family attitudes, family values.*

Надійшла до редакції 23.01.2013 р.